

Les 2

Opdracht 1

1. Op it strân by de Noardsee drave sân bern de see yn.
2. Se roppe en raze as se in seefûgel sjogge.
3. Wachtsje, ik moat dizze grize sokken noch efkes fuortbringe.
4. Set de faas mei blommen mar op 'e tafel.
5. Yn it fjild fljocht in hazze en seis lytse haskes huppelje fleurich achter him oan.
6. Ik sis dochs dat ik dat swiete snobbersguod net opite wol.
7. Sy hat alle brieven juster lêzen.
8. Klaske woe net antwurdzje op de fraach oer dy drege wurdsjes.

Opdracht 2

1. Ik sjoch gjin hân foar de eagen.
2. Sjochsto dy miggen tsjin de hege muorre omheech klimmen?
3. De boer ploeget syn lân mei in ploechje.
4. Wat in aardige jonge hasto útnoege.
5. Myn giele broek hinget by de kachel te droegjen.
6. In bigge is in lyts barchje.
7. It wie net mooglik om dy grouwe balke trocht te seagjen.
8. De brêge bûgde hast troch doe't dy frachtwein deroer ried.
9. Der fleagen in pear blauwe miggen om.
10. De lytse dogeneat gong der mei de miggeklapper efteroan.
11. It wie foar him hast ûnmooglik om dy ynsekten dea te slaan.
12. Myn mage kin de grauwe earte net ferdrage.

Opdracht 3

Sjoch it wurdboek. Freegje de dosint ast twivelest of ast in wurd net fine koest.

Opdracht 4

1. Jan en ik dogge dit haadstik tegearre.
2. De skiednis fan de pleats is aardich.
3. Ferline wike wie de see noch feilich.
4. Us mem praat Frysk.
5. Ik kin de ein net ferdrage/ferneare.
6. In bichje is in lyts barchje.
7. Boppe hoegde/hoefde er net te seagjen.
8. Aansen/Aanst komt de rekken.
9. Peter, Nynke en ik dogge hast alles mei-inoar.
10. In seis is in foldwaande, in acht is goed.

Les 3

Oefening 1

- a. We schrijven in het Fries alleen "oe" in woorden die in het Nederlands ook met "oe" worden geschreven. Dat is wel het geval bij "boek", maar niet bij "trekken".
- b. We schrijven aan het einde van een woord nooit een "g".
- c. We schrijven voor de uitgang van het verkleinwoordje altijd "ch".
- d. We hebben hier een g-klank midden in een woord. Die wordt meestal als "g" geschreven.
- e. De Nederlandse vertaling van "werom" is "terug".

Oefening 2

1. slûch wêze	6. Juster joech er my in presintsje.
2. hûnderttûzen	7. in pûde drop
3. yn 'e hûs komme	8. in gûne wie 10 dûbeltsjes
4. oertsjûgje	9. groepsopdrachten
5. útwurkje op 'e kompjûter	10. in iismûtse

Oefening 3

1. sloom, vermoeid
2. sloeg (verleden tijd van "slaan")
3. broek
4. gebruik
5. deuk/duik
6. doek

Oefening 4

a. terug	b. waarom
c. kleuter	d. boerenwerk
e. welke	f. hij/ie
g. er	h. daar
i. een	j. in

Oefening 5

- a. Hier staat "ûs mem" in plaats van "ús mem".
- b. Hier staat "tût" in plaats van "tút".

Oefening 6

Lit dyn ferhaaltsje oan de dosint lêze ast witte wolst oftst dingen ferkeard dien hast.

Les 4

Oefening 1

1. Wy hawwe ús paraplu yn it museum fan Starum stean litten.
2. Wat nuverich dat ik sa huverich bin. Jou my mar gau in tút.
3. Der hong in brune bûsdoek út de bûse fan de túnman.
4. Wolst apenuten ha of hast leaver druven?
5. Twa manlju yn in brún uniform woenen it menu sjen.

Oefening 2

1. Jou ús ris in dikke tút!
2. Wat hat jonkje in bolle tût krigen!
3. Ik sit mei in pûde drop kompjûterspultsjes te dwaan.
4. Kensto de rûte nei it sikehûs út 'e holle?
5. It is net sa tûk om al ús kessens troch it rût yn de tún te smiten.
6. Ast oan it toutsje lûkst, krijst in tik op 'e snút.

Oefening 3

1. Mem koe net krekt sjen oft Folkert no sâlt of sân yn 'e keamer struid hie.

2. De bern moatte leare om mei de mûle ticht te kôgjen.
3. It gers wie fan 'e moarn noch beferzen, mar de redens kinne noch net út it fet.
4. De drôve man mei de stok/stôk yn 'e hân hat syn wanten weitôge.
5. 'Wêr binne myn sokken?', rôp Jan al wer foar de tredde kear.
6. 'No, dêr!', sei mem, 'It sykjen giet dy net bêst ôf, wol?'

Oefening 4

1. It âlde mantsje seach de rôl efter de sek sân sitten.
2. 'Grôt is gjin iten en kâld al hielendal net!', sei heit.
3. 'Us mem wurdt sa súntsjeswei in dôf, âld wyfke', sei Hâns.
4. Us heit kôke de hine dy't Jan plôke hie en de bern kôgen op it sâlte fleis om.
5. De fôle rint al yn it lân en hoecht net mear op stâl.
6. De mâle keardel wâde tsjin de râne fan it stoepke oan.

Oefening 5

1. Dat is, omdat we dat woord uitspreken met een oe-klank en niet met een uu-klank.
2. Dat is, omdat er in de Nederlandse vertaling 'hond' geen 'oe' staat.
3. Dat is, omdat er in 'bêd' een lange klank staat en in 'bedsje' een korte.
4. Dat zijn de woorden 'bern', 'gers' en 'ferzen'.
5. Dat doen we als hij in een open lettergreep staat.

Oefening 6

1. kroech
2. werombetelje
3. rúthimmelje
4. berneboek
5. nuver gedrach
6. âld
7. broeksbûse
8. bôlepûdsje
9. útfûterje
10. natuer

Les 5

Oefening 1

1. Master jout alle freden in dreech diktee.
2. De bern hawwe der in hekel oan.
3. Hy makke dan fan dy drege sinnen, sa as:
4. Yn it kafee oan see siet in prostituee te teedrinken.
5. Doe't de bern thús kamen, hie mem de tee dan al klear.
6. Mem hopet dat de bern in knap sifer helje.
7. Mar soe it wol slagje?
8. Mem soe it slaad klearmeitsje, mar se koe it better oan de baarch jaan.

Oefening 2

boekekast	krantebesoarger
brievebus	sikehûs
pinnebakje	bernespultsje
toskedokter	hûnehok
bisteboel	pannekoek

Oefening 3

1. hynstestâl
2. boartersguod
3. iterstiid/itenstiid
4. doarpsstrjitte

5. beamwâl
6. skoalplein
7. Dat is, omdat it wurd "linnen" sels al in -n as lêste letter hat.

Oefening 4

De liuw en de do

Yn bistetún 'Goedlibben' hawwe in protte bisten har ... (Op alle folgjende puntsjes moat itselde ynfold wurde, nammenlik ien 'w'.)

Oefening 5

In âld wiid op it iis

'Iisfrij, iisfrij!' rôpen de bern op it plein. En dy tiisdeitemiddei krigen se frij. Wat wiene se bliiid! Komt master ek op it Wiid? frege Wytske. 'Ik bin noch stiver as in doar,' klage er. Hy wiisde nei syn knibbels. 'Master is dochs gjin âld wiif!' rôp Sibe. 'No,' sei er.

It wie fiis kâld op it Wiid. Mar de bern rieden har waarm. Ynienen rôp Sibe: 'Moatst dêr ris sjen, in âld wiif op it iis!' 'Dan teit it moarn,' sei Wytske.

In âlde frou mei griis/grys hier skeuvele yn in lange, grize mantel en in wite sjaal om oer It Wiid. Se hie in piip yn 'e mûle. 'Wat in healwiis minske,' sei Wytske. Doe glied de frou út en foel plat op it liif. Alle bern rieden derhinne.

'Kinne wy jo helpe?' frege Wytske. 'Foarsichtich oan,' sei de frou, 'ik hearde niis wat yn myn knibbel knappen.' Se holpen har hoeden oerein en doe seagen se it. 'Master!' rôp Sibe. 'Hy hat him ferklaaid as âld wiif.' "Wa't it earst by de beam is!" sei master. Hy wiisde nei de âlde iik oan de râne fan It Wiid. Mei lange streken glied er oer it iis. "No komme jimme noch", rôp er.

Les 6

Oefening 1

jier - jierren - jierke	hoas - hoazzen - hoaske
bear - bearen - bearke	keal - keallen - kealtsje
tean - teannen - teantsje	beam - beammen - beamke
keal - keallen - kealtsje	skoalle - skoallen - skoaltsje
roas - roazen - roaske	koal - koalen/koallen - koaltsje
stoel - stuollen - stuoltsje	fear - fearren - fearke
kiel - kielen - kieltsje	priem - priemen/priemmen -
priemke	
broer - broers/bruorren - broerke/bruorke	hoed - huodden - huodsje
tried - triedden - triedsje	doar - doarren - doarke
soal - soalen/soallen - soaltsje	poel - poelen/puollen -
poeltsje/puoltsje	

Oefening 2

1. De triennen rûnen him oer de wangen fan de kjeld.
2. De grouwe boarre fan ús buorman is juster op 'e strjitte deariden.
3. Wy geane/giene tegearre nei de tsjerke yn it doarp.
4. Mei de fûle stoarm fan earjuster binne tsien beamkes omwaaid.
5. De skoalle krige in soad nij boartersguod fan de boargemaster.
6. Do moatst de leppels en foarken by de boarden lizze.
7. Yn 'e hjerst wurde de beammen hieltyd kealer.
8. Op de ljedder boarre Jeltsje mei de boar in gat yn 'e muorre.
9. Dy langtriedderige ferhalen fan dy learaar duorren fierstente lang.
10. Yn myn sliep dreamde ik dat ik op 'e moanne oan it keatsen wie.

Oefening 3

1. Dat doen we om aan de te geven dat de klank van de 'ea' veranderd is.
2. Dat doen we, omdat de je-klank is ontstaan uit een ea-klank.
3. Dat doen we, omdat we in 'stiennen' wel klankverandering hebben en in

'strjitte' niet.

4. Nee, dat is niet te zien.
5. Dat doen we, omdat we na een letter met een dakje de medeklinker niet verdubbelen.
6. Dat doen we, omdat die e voor een korte klank staat.
7. Dat doen we, omdat 'jûn' in het Nederlands avond is en dat woord niet met een 'oe' wordt geschreven.
8. Dat doen we, omdat we in dit woord een tweeklank hebben. Die wordt nooit als 'û' geschreven.
9. Dat doen we, omdat een Fries woord nooit op een g eindigt.
10. Op de letter u kan een streepje staan.

Oefening 4

- a. klagjen
- b. kleden, kleien
- c. nieuw
- d. na, naar
- e. naai
- f. koeien
- g. sleutel

Oefening 5

1. Der sit in bij bij/by dij/dy yn 'e sûpengroattenbrij.
2. Soe dij/dy dat noch wol smeitsje?
3. Op sa'n moaie dei wol ik gjin spul mei dij/dy ha.
4. It lytse berntsje seach nijsgjirrich nei de ealjebij.
5. Yn de lijte fan it hûs lei er plat op 'e búk nei it sylskip te sjen.
6. 'Dy pleagerij fan dij/dy wol ik net lije', sei heit.
7. Ik bin benijd oft it moandei ek snije sil.
8. Moatst net te rij wêze mei dyn jild.
9. Hij/Hy krijt in pear nije breidene sokken fan beppe.
10. Bij/By dij/dy wei is it rûchwei noch hûndert meter nei de bakkerij.

Oefening 6

1. Ik wol noch efkes by dy bliuwe.
2. Juster bleau de hûs rêstich sitten.
3. Hasto de doar iepen treaun?
4. Ferline jier bleaunen der yn ús klasse fjouwer minsken sitten.
5. Dat famke leaut/leaude dat de ierde mar seistûzen jier âld is.
6. Ik priuw aanst wol efkes fan dyn sopke.
7. Priuwst do eins dat der piper yn it iten sit?
8. Ferline jier dreauen der in soad blêden op de fiver.
9. Aladin wreau oer de lampe en doe ferskynde der in geast.
10. Ik ha syn ferhaaltsjes noait echt leaud.

Proeftoets

Fraach 1

- a. We schrijven in het Fries *bôle*, omdat de medeklinker niet verdubbeld wordt na een letter met een dakje erop.
Of: omdat de medeklinker niet verdubbeld wordt na een lange klank.
- b. We schrijven in het Fries *krintebôle*, omdat het Fries geen tussen-n heeft.
- c. We schrijven in het Fries *snút*, omdat een u-klank in een gesloten lettergreep wordt geschreven als *ú*.
- d. We schrijven in het Fries *berch*, omdat een Fries woord nooit op een g eindigt.

Fraach 2

a. vergadering	f. hij	k. geloven
b. kleuter	g. geschiedenis	l. wijd
c. wit	h. mieren	m. boerenwerk

d. ui
e. knoeien

i. koeien
j. vergadering

n. wegslepen/verliezen
o. terug

Fraach 3

a. haadstik
b. greide
c. harren hûs/hús
d. ús mem
e. glimkje

f. Oant moarn!
g. hokker
h. stadich
i. natoer/natuer
j. do

k. trener/trainer
l. bûter
m. fol
n. stuollen
o. boppe

Fraach 4

Myn broer sil moarn trouwe mei syn faam Jeltsje. Hy hat dan in blau jaske oan en in swarte broek. Jeltsje komt yn in wite troujurk mei rantsjes fan kant. Nei de trouwerij jouwe se in grut feest foar wol tachtich gasten. Mei it iten dogge se it net te dreech, der stiet in lange tafel mei skalen mei bamy en nasy. Dêr meie de gasten safolle fan ite as se op kinne.

Fraach 5

a. televyzje
b. kachelpiip
c. stientsje
d. fearren
e. taksy
f. bôle
g. skriuwpapier

Fraach 6

1. bleaunen
2. treaun
3. wreau
4. skreau